

Naročnina za celo leto K 2.—. — Posamezna številka velja 8 krajcarje. — Naročnina se tudi na pol leta plačuje in se mora poslati v naprej. Cena oznanil je za 1 stran K 32.—, $\frac{1}{2}$ strani K 16.—, $\frac{1}{4}$ strani K 8.—, $\frac{1}{8}$ strani K 4.—, $\frac{1}{16}$ strani K 2.—, $\frac{1}{32}$ strani K 1.—. — Pri večkratnem oznanilu je cena posebno znižana. — Za oznanila (inzerate) uredništvo in upravništvo ni odgovorno. — Uredništvo in upravništvo je v Ptuj v gledališkem posloppu. — Štajerc izhaja vsaki drugi petek, datiran z dnevom naslednje nedelje. — Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastoj. — Rokopisi se ne vračajo in se morajo najdalje do ponedeljka pred izdajo dotične številke vposlati.

Štev. 19.

V Ptuj v nedeljo dne 20. septembra 1903.

IV. letnik.

Žaloigra z veselimi prizori.

(Odigrana kot klerikalni shod v Studenicah zadnje nedeljo teden.)

Osebe:

Veleznani poslanec . . . . . Robič.
Njegov zvesti prijatelj poslanec . . . . . Roškar.
Laporski župnik . . . . . Medved.
(Vsi trije klerikalci z dušo in telesom.)

Simon Šunko, } napredna kmeta poštenjaka iz Struga.
Jože Dobršek, }
Simon Šaster, } napredna kmeta poštenjaka iz Pečke.
Štefan Stričič, }

Več naprednih in klerikalnih poslušalcev.

Povzročili so igro po nepotrebnem Robič, Roškar in Medved sami.

(Robič, Roškar in Medved nastopijo.)

Robič (dolgo govori in pove, da kot deželni poslanec za kmečko ljudstvo še ni ničesar dosegel).

Vse gorice se bodejo posušile, v 5 letih ne bode imeli niti ene stare trte več. Kmetje vi morate reguliti. Sploh pa se v vašem bistričkem okraju premaloprijetno oglasi za brezobrestna posojila!

Šunko: Kaj nam pomaga, ako se tudi oglasimo, ako pa tisti, kateri se oglasi, navadno ničesar ne dobi. Ako prosim za tisoč forintov, ker bi me vinograd sploh tudi toliko veljal, ako bi ga hotel popraviti, potem dobim s težko silo in šele v dveh letih 100 forintov ali pa ničesar!

Robič (debelo gleda Šunka): Ako še niste dobili, ako še bode. Poglejte koliko dobijo v ptujskem okraju kmetje, pa se jih tudi veliko več oglasi, saj mi slovenski poslanci vse storimo za to, da se jim posojila dovolijo.

Dobršek: Oho, saj ni res! Ptujski okraj ima mnogo, ta se trudi za kmete. On in njegovi tovariši

kot Nemci niso prej dali miru, dokler se niso dovolila dotična posojila. Vi Slovenci pa za nas slovenske kmete družega ne storite, kakor da nam prirejate shode.

Več kmetov: Tako je!

Robič (jako hud): Pek Ornig ni ničesar pomagal. Sploh pa so dobili taki kmetje posojila, kateri bi lahko sami denar posojevali.

Šunko: Mogoče je, da je dobil ta ali oni, ki ni bil potreben, posojilo, a vendar je je dobil, sicer pa mislim, da tudi premožni kmetje trpijo ravno isto škodo, kakor siromaški in imajo več plačil. Vsak, kateri je dobil posojilo, ga bode moral tudi po preteku desetih let dati nazaj. Pa če mi spravimo štiri ali pet kmetov iz ptujске okolice skupaj, vendar niso tako bogati, kakor naš poslanec Robič! Vi Robič pa ste si dali vaš vinograd na deželne stroške zreguliti, denarja pa, kateri se je za to porabil, ne bode nikdar več v deželni kasi!

Dobršek, Šaster, Stričič: Dobro tako! Res je!

Roškar (maje z glavo, ne reče pa ničesar).

Robič (ves bled in prestrašen, odide z odra in ne pride več).

Klerikalni kmetje (molčijo).

Župnik Medved (pogleda ostro Šunka in začne govoriti malo na nos): Hm — mi kmetje smo pač uboge pare, za nas se ne da nič narediti . . .

Šunko: Kako pa to, da se da za vsaki drugi stan kaj — „narediti“? Vsakemu stanu se povikša služba in se mu poboljša plača, učiteljem, uradnikom, duhovnikom, orožnikom, financem, oficirjem. Ako se je dalo za te „narediti“, dalo se bi tudi za nas, ako bi imeli take kmečke poslance, kateri bi imeli več

srca za gospodarstvene težnje, kakor pa za politično hujskanje.

Župnik Medved: Zvišanje plačil od nasprotnika Šunka omenjenih ljudi so povzročili mestni poslanci.

Šunko: Ja, kje pa so tedaj bili kmečki naši poslanci. Sicer pa to ni res in tega ne verjamem. Ja, ako bi bilo vsem drugim stanovom zboljšano plačilo in samo duhovnikom ne, potem bi to že verjel, toda mestni poslanec gotovo nobeden ni glasoval za zboljšanje plačila duhovnikov, ker vidi, da že itak pretežno nosijo svoje debele trebuhe.

Župnik Medved (požira nekaj in molči).

Šunko: Dragi mi kmetje sobrati in sotrpini. Kot prost človek vendar to-le razsodim: Toti shodi prirejani od klerikalne stranke, to je sama sleparija, ker dokler ne bodejo prišli kmetje za poslance v deželni in državni zbor, poprej ne bode za nas kmete nič boljše!

Župnik Medved: Kmet ne more biti za poslanca, ker je premalo študiran.

Šunko: Zakaj pa so leta 1848. bili kmetje dovolj študirani za poslance? Zakaj pa so nemški kmetje na Srednjem in Gornjem Štajerskem dovolj študirani za poslance? Ako so bili leta 1848. naši kmetje dobri za poslance, ko niso znali niti pisati, niti ne brati, zakaj pa potem niso danes?

Župnik Medved (ne ve, kaj bi odgovoril. Nato zašepeče, kakor v pravem gledališču, sufler, neki klerikalček, od zadej Medvedu na uho: «Vprašajte Šunka, kaj so takrat kmečki poslanci storili?» Medved ponosno povzdigne glavo ter vpraša:) Kaj pa so takrat kmečki poslanci in njih tovariši storili in dosegli?

Šunko: Desetino in roboto so odpravili, katere od tistega časa več ni!

Župnik Medved: Zdaj pa je bolj „aklik“, kakor je bilo tedaj. Danes mora imeti kmet najmanj dve latinski šoli, ako hoče biti za poslanca, mora biti učen.

Klerikalček (neka prava farska podgana zašepeče): Ja učen mora biti, bolj že kakor Kresnik.

Ogoljufan hudobec.

Konec.

Ko je prešlo sedmo leto in napočil dogovorjeni dan šel je kovač v gozd k — vragu, ki ga je že čakal pri znani bukvi.

»Denarja ne potrebujem več, imam že vsega dovolj,« dejal je mojster zelenemu, »pa zaradi ljubega miru v našem mestecu te prav lepo prosim, da mi izkažeš še eno dobroto.«

»No, kaj pa hočeš?« obregne še peklenščak, »le hitro mi razodeni svojo željo, saj veš, da sem mogočen!«

Kovač ponižno nadaljuje: »Da bi imeli pri nas pred najhujšim jezikom, kar jih miga pod solncem, vendar enkrat mir, prosim te, pojdi prihodnji četrtek ter prihodnjo soboto in nedeljo zvečer k ženi dohtarja Grabeža in jo prisili, da obljubi, nikdar več delati s svojim strupenim jezikom nemira in razpihovati sovraštva in jeze. Vsakokrat smeš ostati pri njej le eno uro in seveda ubiti je nikakor ne dovolim.«

»Če ni nič drugega, to ti prav lahko izpolnim,« odvrnil je rogač, ter se se toli grozno nasmejal, da se je stresla kar cela gora. Prestrašeni kovač je urno pobral svoje pete in jo popihal domu.

Sunko (navdušen): Stokrat boljši poslanec bi bil Kresnik za nas. On pozna nas, on ve, kako se nam godi, on vidi, kako po naši dolini voda teče, kolikoli nam napravi škode. On je dovolj učen za nas, ker več zna, kakor marsikateri naših poslancev, ker ima več srca za nas, kakor pa tisti, ki tega kraja nikdar ni videl, tisti, ki je tam neki onkraj Maribora doma.

Župnik Medved (začne o drugi stvari govoriti)! Glejte slovenski kmetje nemške napise na novem sodnijskem poslopju, glejte nemške uradnike, kateri nočejo slovensko pisati, katerih ljudstvo ne razume in kateri ne razumejo ljudstva.

Šunko: Pa ni res! Toda zakaj pa nam branite vsak poduk v nemškem jeziku, zakaj zatirate vsaki nemško šolo, tako da se ne more nihče nemški naučiti? Vi pa seveda znate vsi dobro nemški, samo mi bi naj ostali vedno zabiti.

Župnik Medved (se skrije iz odra in tako kakor Robič ne pride tudi on več nazaj.)

Roškar (ni ga nikjer videti in ne ve se, kedaj se je izgubil).

Klerikalni kmetje (so se razskropili).

Napredni kmetje: Naš Šunko je prava kmečki kri, ki se celo — Medveda ne boji!

Šunko, Dobršek, Šaster in Stričič: Živel napredok, živel „Štajerc“!

Epilog.

Nato je nastalo nepopisno navdušenje zbranih kmetov in mnogi klerikalci, ki so prišli nazaj, postali so naprednjaki. Šunko, Dobršku, Šasteru in Stričiču se od vseh strani častita, ker se jim je posrečilo, klerikalno žaloigro tako odločno spremeniti v veselo igro. Robič, Roškar in Medved izrečejo na potu proti domu, da so bile žalostne vloge, katere so sprejeli v tej igri, jako nehvaležne, ker se je med kmeti v bistričkem okraju že preveč zjasnilo. Zato bodejo priredili najbrž v kakem drugem bolj temnem okraju zopet novo igro. Mogoče pa, da se znajde tudi tam kakšna luč, ki bode oder razsvetila.

V četrtek zvečer šel je dohtar Grabež v čitalnico, kjer se je vršil zaupen shod. Zbrali so se naši »prvaki«, kakor advokati, župniki, kaplani ter njihovi kimavci in priganjanci, da bi se posvetovali, kako bi se dal ubogi slovenski kmet vkljub »Štajerčevemu« prizadevanju še nadalje voditi za nos. Seja je trajala dolgo, a potem so se voditelji še prav prično krepčali, češ: danes si smemo malo več privoščiti, ker nam bode to, kar smo nocoj iztuhtali, nosilo še veliko dobička.

Kakor povsod, kjer se kujejo črne in nepoštenne misli, tako je bil tudi vrag pri tem shodu za podpihovalca. Neviden je stal za vsakim govornikom, ter mu šepetal na uho. S svojim uspehom je bil zelo zadovoljen. Zato se je ob jednajstih vesel in korajžen podal k Grabeževki.

Znano vam je gotovo, da se vrag lahko spremeni v stvar, kakoršno le hoče: Evi se je prikazal kot kača, marsikateri pijanček je videl v temni noči črnega mačka z žarečimi očmi, k dekletom prileze v podobi vrliga fanta, mladeniče zopet zapeljuje v podobi nebeškolepih devic, a slovenskega kmeta zavaja na kriva pota v obleki farjev in advokatov. Tisto noč je prilomastil k hudi doktorci v podobi njenega moža.

Z velikim ropotom je odprl vrata. V sobo prišedši se